

Nyutkommen bok om Jungfru Isberg

Hon blev Sveriges skickligaste träsnidare

MOTALA
Nu finns Jungfru Isbergs (1819–1875) liv och verk till beskådande i bokform. Lagom till jul utkommer ett verk med tyngdpunkten lagd på bilder.

Jungfru Isberg-kännaren Charles Karlssons omfattande textmaterial har bearbetats av Folke Andrén. För foto och grafisk formgivning svarar Åke Svensson.

Motala Musei- och Hembygdsförening har låtit trycka boken i 5 000 exemplar. Charles Karlsson uppger att bokens försäljning fått en flygande start.

Författarna ger en kort men faktsäckad skildring av den egenartade kvinnan som blev landets främsta träsnidare. Hon föddes 1819 i Säby församling utanför Tranås.

Träleksaker

Som 21-åring flyttade hon till Motala tillsammans med familjen; fadern, svarvaren Johan Isberg, modern Magdalena och brodern Jacob (född 1815).

Båda barnen fick hjälpa till med enkla träarbeten. Sophia visade från tidig ålder konstnärliga anlag och redan som 11-åring tillverkade hon träleksaker.

Från 20-årsåldern var hon tillräckligt erfaren för att försörja sig som träsniderska. Hon gjorde piphuvuden, snus- och tobaksdosor vilka var lätta att sälja.

Efter föräldrarnas död fortsatte syskonen att dela bostad, en liten stuga i hörnet av Kungsgatan och Borgmästaregatan.

Hennes arbeten fick en annan inriktning vid flytten till Motala. Tidigare hade formen varit den väsentligaste, men nu börjar dekorationerna — relieffigurerna — att bli det mest framträdande draget i hennes produktion.

Bronsmedalj

Hon "upptäcktes" av Otto Mörner som av en händelse kom över ett av Sophias snidade piphuvuden och lät ställa ut det på slöjdställningen i Stockholm år 1847. Arbetet belönades med en bronsmedalj.

Professorn vid Konstakademien, Carl Gustaf Qvarnström, försökte förgäves övertala Mamsell Isberg, som hon kallades av Motalaborna, att flytta till Stockholm för att vidareutbilda sig. Hon föredrog att stanna i Motala trots löften om ekonomiskt stöd.

Framgången på Stockholmsutställningen öppnade dörrarna ut i vida världen. Under de följande åren skickade Sophia Is-

Foto: ANDERS JACOBSSON

Charles Karlsson på Motala museum har bidragit med sitt rika vetande om Jungfru Isberg och hennes verk. Efter nyår inleder han en föreläsningsserie om den egenartade träsniderskan. Sophie Isberg blandade friskt gudar, amoriner, riddare och krigshjältar i sina verk. Allt är utfört med en imponerande detaljrikedom.

berg sina alster till utställningar runtom i Europa. Hon deltog på världsutställ-

ningen i Paris 1855 och belönades vid Londonutställningen 1862 med medalj. På en utställ-

ning i Malmö 1865 vann hon första pris, en silvermedalj. Vid denna tid fanns det ingen som

Flera av sina alster skickade Sophie Isberg till utställningar runtom i Europa. Men under hela tiden förblev hon Motala trogen.

hade hennes otroliga förmåga att snida i trä. Jungfru Isberg beskrivs som en något kärv och in-

bunden kvinna. Berömd är den replik hon fällde när kung Karl XV vid ett tillfälle besökte Mo-

tala och bad om att få träffa Sophia Isberg.

— Har han något att säga, får han komma hit.

Hennes mecenat, järnhandlare Eduard Molander, betydde mycket för henne. Det var han som såg till att hon fick Illustrerad Tidning att använda som förlaga till sin reliefer. Han sålde också flera av hennes verk, varav många hittade vägen till ståndspersoner i Stockholm. Isidor Kjellberg, tidningen Östgötens grundare, var en annan av hennes uppbackare.

Hon blandade friskt motiv från antikens sagor och myter med dagsaktuellt material. Särskilt varumade hon för Napoleon som blev hennes idol framför alla andra. I hennes sniderier vimlar det av gudar, amoriner, furstar, riddare och krigshjältar. Allt är utfört med en imponerande detaljrikedom och stor teknisk finesse.

Hon var ingen klassiskt bildad människa. Myten gör snarast gällande att hon knappt var läs- och skrivkunnig, men det är något som Charles Karlsson vill vederlägga.

— Jag har läst hennes boupp-teckning och hon ägde 200 böcker vid sin död. Det hade ingen vanlig människa i slutet av 1800-talet.

ANDERS JACOBSSON